

ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

Efficiency of diabetes patient care using the Home ward system in Kuchinarai District, Kalasin Province.

(Received: September 26,2025 ; Revised: September 29,2025 ; Accepted: September 30,2025)

ศรินรัตน์ ธนัชจिरพงษ์¹

Sarinrat Thanatchajiraphong

บทคัดย่อ

การศึกษา ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 และศึกษาประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experiment research) มีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ระหว่างเดือนมกราคม 2568 ถึง เดือน สิงหาคม 2568 รวม 8 เดือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 48 คน เก็บข้อมูลจากเวชระเบียนและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Dependent t – test

ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังจากดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินการ ส่วนใหญ่มีระดับน้ำตาลมากกว่า 150 mg/dl

2. พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

3. การเปรียบเทียบสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ภายหลังจากดำเนินการ สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินการ มีค่าดีกว่าก่อนการดำเนินการ

คำสำคัญ: การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ระบบ Home ward

Abstract

This study aimed to examine the effectiveness of home ward care for diabetes patients in Kuchinarai District, Kalasin Province. The objectives were to examine the health status and health behaviors of type 2 diabetes patients and to examine the effectiveness of home ward care for diabetes patients in Kuchinarai District, Kalasin Province. This quasi-experimental research was conducted between January 2025 and August 2025, totaling 8 months. The sample consisted of 48 type 2 diabetes patients receiving home ward care in Kuchinarai District, Kalasin Province. Data were collected from medical records and questionnaires. Data were analyzed using content analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, and dependent t-test.

The study results revealed that after the implementation of the Home Ward system for diabetic patients in Kuchinarai District, Kalasin Province,

¹ นายแพทย์ชำนาญการ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชภูฉินารายณ์

1. The health status and health behaviors of type 2 diabetes patients in Kuchinarai District, Kalasin Province, after the implementation, the majority had blood sugar levels exceeding 150 mg/dl.
2. The overall and individual health behaviors of type 2 diabetes patients in Kuchinarai District, Kalasin Province, after the implementation were at a very appropriate level.
3. A comparison of the health status and health behaviors of type 2 diabetes patients in Kuchinarai District, Kalasin Province, before and after the implementation showed statistically significant differences at the 0.05 level. After the implementation, the health status and health behaviors of type 2 diabetes patients in Kuchinarai District, Kalasin Province, were significantly better than before the implementation.

Keywords: diabetes care, Home Ward system

บทนำ

โรคเบาหวาน ปัญหา สถานการณ์ ผู้ป่วยทั่วโลก ผลกระทบจากโรคเบาหวาน ภาวะแทรกซ้อน และเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญระดับโลก พบว่ามีผู้ป่วยมากกว่า 537 ล้านคนทั่วโลกในปี 2023 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรคนี้เกิดจากความผิดปกติของระบบเมตาบอลิซึมที่ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงกว่าปกติ ซึ่งหากไม่ได้รับการควบคุมจะนำไปสู่ภาวะแทรกซ้อนหลากหลาย เช่น โรคหัวใจ และหลอดเลือด ไตวาย โรคทางระบบประสาท และแผลเรื้อรังที่เท้า ภาวะแทรกซ้อนเหล่านี้ไม่เพียงเพิ่มความรุนแรงของโรค แต่ยังทำให้มีอัตราการเสียชีวิตสูง และสร้างภาระทางเศรษฐกิจแก่ระบบสุขภาพและครอบครัวผู้ป่วยอย่างมาก^{1,2}

การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานเป็นการจัดการที่ครอบคลุมโดยมีเป้าหมายเพื่อลดระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ปกติและป้องกันภาวะแทรกซ้อน การดูแลนี้ประกอบด้วย การปรับพฤติกรรม เช่น การควบคุมอาหารอย่างเหมาะสม ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การรับประทานยาหรืออินซูลินตามคำแนะนำของแพทย์ รวมทั้งการติดตามสุขภาพอย่างใกล้ชิด การให้ความรู้และสนับสนุนด้านจิตใจแก่ผู้ป่วย ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแล และลดอัตราการกลับเป็นซ้ำของโรค³

ระบบ Home ward คือรูปแบบการดูแลสุขภาพที่นำการรักษาและติดตามผลต่างๆ มาดำเนินการที่บ้านผู้ป่วยแทนการรักษาในโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิด โดยมีทีมบุคลากรทางการแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและ

ตรวจสอบสภาพของผู้ป่วยในบ้าน ระบบนี้ช่วยลดภาระของสถานพยาบาลและความแออัดของโรงพยาบาล อีกทั้งยังตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยที่ไม่สะดวกเดินทางและเหมาะสมสำหรับผู้ป่วยเรื้อรัง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเฝ้าระวังและสื่อสารผ่านโทรเวชกรรม การประยุกต์ระบบ Home ward ในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานช่วยให้การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและดูแลพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยมีความต่อเนื่อง โดยทีมสุขภาพทำงานร่วมกับผู้ป่วยและครอบครัว เพื่อวางแผนและติดตามผลการรักษาอย่างใกล้ชิดที่บ้าน การดูแลในระบบนี้ช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการประเมิน การปรับแผนการดูแล การให้คำแนะนำในการออกกำลังกายและโภชนาการ รวมถึงการใช้ยาอย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้ลดภาวะแทรกซ้อนและเพิ่มคุณภาพชีวิต⁴

ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าอัตราการป่วยโรคเบาหวานในอำเภอภูผินารายณ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมในประชากรทุกกลุ่มวัยอยู่ระหว่าง ร้อยละ 6.61 ถึง ร้อยละ 14.35 ตามตำบลต่าง ๆ โดยกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่มีอัตราป่วยสูงสุดอยู่ที่ประมาณ ร้อยละ 20 ถึง ร้อยละ 32 ขึ้นอยู่กับแต่ละตำบล เช่น ตำบลนาโก มีอัตราป่วยสูงถึง ร้อยละ 32.92 ในกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ขณะที่กลุ่มอายุน้อยกว่า 15 ปีแทบไม่มีรายงานผู้ป่วยโรคเบาหวาน ส่วนตำบลที่มีอัตราป่วยรวมสูง ได้แก่ นาโก ร้อยละ 14.35 บัวขาว ร้อยละ 10.30 และสามขา ร้อยละ 10.09 นอกจากนี้ ในปีงบประมาณล่าสุด มีรายงานอัตราป่วยรายใหม่ของโรคเบาหวานในอำเภอภูผินารายณ์ จำนวน 612 ราย

จากประชากรทั้งหมด 97,956 คน คิดเป็นอัตรา 624.77 รายต่อประชากรแสนคน โดยอัตราผู้ป่วยรายใหม่จะแตกต่างกันในแต่ละตำบลและเดือน เช่น ตำบลจุมจัง มีอัตราผู้ป่วยรายใหม่สูงสุดถึง 859.54 ต่อประชากรแสนคน ขณะที่ตำบลบัวขาว มีอัตราผู้ป่วยรายใหม่ต่ำสุดที่ 337.89 ต่อประชากรแสนคน รายเดือนจะมีผู้ป่วยรายใหม่ตั้งแต่ 25 ถึง 87 ราย ในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน มีปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงบริการสุขภาพ เนื่องจากการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์และทรัพยากร ส่งผลให้ขาดการติดตามและควบคุมโรคอย่างเหมาะสม ผู้ป่วยและครอบครัวประสบปัญหาการขาดความรู้ในการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนและการติดเชื้อ การพัฒนาการดูแลที่บ้านด้วยระบบ Home ward จึงเป็นทางเลือกที่สำคัญเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างทีมสุขภาพกับชุมชนในการดูแลอย่างครบวงจร⁵

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการดูแลที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความรับผิดชอบของผู้ป่วยในการดูแลสุขภาพตนเอง ลดการกลับเข้ารับการรักษา ลดภาระค่าใช้จ่าย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสุขภาพในชุมชน ผลลัพธ์ยังสร้างแรงจูงใจให้ผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล ส่งเสริมสุขภาพพื้นฐานและป้องกันโรคในระยะยาว

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ศึกษาการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ศึกษาประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

รูปแบบงานวิจัย

การศึกษา ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experiment research) มีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ระหว่างเดือนมกราคม 2568 ถึงเดือน สิงหาคม 2568 รวม 8 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 48 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

1. เป็นผู้ได้รับการวินิจฉัยเป็นผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2
2. เป็นผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ที่สมัครใจเข้ารับการรักษาด้วยระบบ Home ward ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. มีระดับน้ำตาล ขณะอดอาหาร > 160 มก./ดล. หรือ A1C > 8%
4. ได้รับความเห็นจากแพทย์ให้สามารถเข้ารับระบบ Home ward ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย
 - 1.1 การศึกษาสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ
 - 1.2 การกำหนดกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward

1.3 การดำเนินการตามกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน

1.4 การสรุปประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 เวชระเบียน

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบ rating scale 5 ระดับ มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ประจำหมายถึง มีการปฏิบัติเป็นประจำ(ทุกวัน) เท่ากับ 5 คะแนน

บ่อยครั้ง หมายถึง มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง (3 – 6 วันต่อสัปดาห์) เท่ากับ 4 คะแนน

บางครั้ง หมายถึง มีการปฏิบัติบางครั้ง (4 – 6 วันต่อสัปดาห์) เท่ากับ 3 คะแนน

นานๆครั้ง หมายถึง มีการปฏิบัตินานๆครั้ง (1 – 2 วันต่อสัปดาห์) เท่ากับ 2 คะแนน

ไม่ทำเลย หมายถึง ไม่ทำเลย เท่ากับ 1 คะแนน

มีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ดังนี้⁶

คะแนนเฉลี่ย แปลผล

4.21 – 5.00 มีพฤติกรรมในระดับเหมาะสมมาก

3.41 – 4.20 มีพฤติกรรมในระดับเหมาะสม

2.61 – 3.40 มีพฤติกรรมในระดับพอใช้

1.81 – 2.60 มีพฤติกรรมในระดับต้องปรับปรุง

1.00 - 1.80 มีพฤติกรรมในระดับไม่เหมาะสม

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทดสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาร่างขึ้นเองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจและแก้ไข 3 ท่าน (IOC) แล้วปรับแก้ข้อที่ใช้คำผิดและข้อที่ไม่เหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหา

และภาษาที่ใช้เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีเนื้อหาและข้อความที่ชัดเจน นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จและแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองคุณภาพของเครื่องมือ (Try Out) โดยการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach method) มีค่าเท่ากับ 0.899

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การศึกษา ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีกิจกรรม/ขั้นตอนในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. การกำหนดกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3. การดำเนินการตามกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

4. การสรุปประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินนารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สถิติ

อนุमानในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ Dependent t – test ในการเปรียบเทียบ สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

จริยธรรมการวิจัย

การศึกษา ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัย

1. สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการดำเนินการ ส่วนใหญ่มีระดับน้ำตาลมากกว่า 300 mg/dl

2. พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้น พฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภคอาหารด้านการออกกำลังกายและด้านการผ่อนคลายความเครียด อยู่ในระดับเหมาะสม

3. การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การคัดกรอง การรักษา และการติดตามผลการดูแลด้วยระบบ Home ward

4. ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินการ ส่วนใหญ่มีระดับน้ำตาลมากกว่า 150 mg/dl

4.2 พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

4.3 การเปรียบเทียบสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ภายหลังการดำเนินงาน สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินงาน มีค่าดีกว่าก่อนการดำเนินการ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ(Dependent t – test)

ตัวแปร	ก่อน		หลัง		df	t	p-value	95%CI	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				lower	upper
ระดับน้ำตาล	300.18	100.63	171.41	66.71	47	9.094	.000	100.28390	157.25777
พฤติกรรมสุขภาพ									
ด้านการบริโภคอาหาร	3.41	0.67	4.48	0.40	47	-9.648	.000	-1.30082	-85196
ด้านการออกกำลังกาย	3.45	0.70	4.51	0.47	47	-8.735	.000	-1.29440	-80977
ด้านการผ่อนคลายความเครียด	3.45	0.70	4.51	0.42	47	-9.233	.000	-1.28675	-82634
ด้านการกินยาและพบแพทย์	3.29	0.72	4.46	0.41	47	-9.204	.000	-1.43183	-91817
ด้านการนอนอย่างมีคุณภาพ	3.38	0.54	4.46	0.36	47	-10.899	.000	-1.27781	-87960

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ(Dependent t – test)

ตัวแปร	ก่อน		หลัง		df	t	p-value	95%CI	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				lower	upper
ด้านการหลีกเลี่ยงสารอันตราย	3.36	0.81	4.56	0.46	47	-9.518	.000	-1.45531	-.94746
รวม	3.39	0.50	4.50	0.34	47	-12.655	.000	-1.28262	-.93075

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการดำเนินการ ส่วนใหญ่มีระดับน้ำตาลมากกว่า 300 mg/dl และพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้น พฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภคอาหารด้านการออกกำลังกายและด้านการผ่อนคลายความเครียด อยู่ในระดับเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ ทิพวรรณ ชมบุญ⁷ ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 รูปแบบผู้ป่วยในที่บ้าน โรงพยาบาลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ก่อนทดลองมีความรู้อยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำ การดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การคัดกรอง การรักษา และการติดตามผลการดูแลด้วยระบบ Home ward โดยใช้แนวทางและมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยในที่บ้าน (Home ward)^{4,8} สอดคล้องกับการศึกษาของ ฅมณัญญ์ โชติการณ์ และคณะ⁵ ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบระบบบริการแบบดูแลผู้ป่วยต่อเนืองที่บ้าน (Home Ward) โดยการมีส่วนร่วมของ เครือข่ายบริการสุขภาพในชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ มี ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังการดำเนินงาน มี หน่วยบริการขึ้นทะเบียนและผ่านการประเมินการให้บริการการดูแล แบบผู้ป่วยในที่บ้าน Home ward ความพร้อมในการประเมินระบบการจัดบริการการดูแลผู้ป่วยในที่บ้าน (Home ward)

ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ความพร้อมในการประเมินระบบ การจัดบริการการดูแลผู้ป่วยในที่บ้าน (Home ward) ตามแนวทางและมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยในที่บ้าน (Home ward) กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หลังการดำเนินงาน ดีกว่า ก่อนการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานส่งผลให้ สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินการ ส่วนใหญ่มีระดับน้ำตาลมากกว่า 150 mg/dl พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก และสภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ภายหลังการดำเนินงาน สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินงาน มีค่าดีวก่อนการดำเนินการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีเกียรติ ตั้งวงศ์ไชย และสกลสุภา สิงคิบุตร⁹ ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะน้ำตาลในเลือดสูงและการดูแลแบบ ผู้ป่วยในที่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลด้ามพริ้ว จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ป่วยน้ำตาลในเลือดสูง มากกว่า 300 มิลลิกรัม/เดซิลิตร รักษาที่บ้าน 2 ราย 2) เกิดระบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานมี

ภาวะน้ำตาลในเลือดสูง และการดูแลแบบผู้ป่วยในบ้าน 3) หลังอบรม อสม. มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ($M = 13.65$, $SD = 0.53$) สูงกว่าก่อนอบรม ($M = 11.72$, $SD = 0.98$), $t(64) = 6.32$, $p < .001$, $d = 0.71$ และหลังใช้ ระบบผู้ป่วยเบาหวานมีการรับรู้การดูแลตนเอง ($M = 4.54$, $SD = 0.19$) สูงกว่าก่อนใช้ระบบ ($M = 3.74$, $SD = 0.43$), $t(83) = 42.82$, $p < .001$, $d = 4.36$ และค่าน้ำตาลสะสม ($M = 12.03$, $SD = 3.59$) ต่ำกว่าก่อนใช้ระบบ ($M = 10.63$, $SD = 2.42$), $t(83) = 4.06$, $p < .001$, $d = 1.30$ อย่างมีนัยสำคัญ ความพึงพอใจผู้ป่วยเบาหวานอยู่ในระดับมากที่สุด ระบบการดูแลผู้ป่วยมีภาวะน้ำตาลในเลือดสูง ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization (WHO) (2024). Diabetes. Online <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/diabetesx>
2. International Diabetes Federation (IDF). (2025). Diabetes Atlas 11th Edition.
3. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2565). แนวทางและมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยในบ้าน (Home ward) แนวทางและมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยในบ้าน (Home ward) กรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข. กรกฎาคม 2565. กระทรวงสาธารณสุข.
4. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2565). แนวทางและมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยในบ้าน (Home ward) ฉบับที่ 2, พฤษภาคม 2567. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
5. ธรรมนูญ ไซติการ์ณ, ซีรคคคี่ ภูจอมแจ้, และวิภาวี เหล่าจตุรพิศ. (2567). การพัฒนารูปแบบระบบการ บริการแบบดูแลผู้ป่วย ต่อเนื่องที่บ้าน (Home Ward) โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายบริการสุขภาพในชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อม และสุขภาพชุมชน, 9(4), 654-664.
6. Best J. W.(1981), Research in Education, 4th Edition , New Delhi, Prentice Hall Of India Pvt. Ltd.
7. ทิพวรรณ ชมบุญ วิภา อิศรางกูร ณ อยุธยา อิศารัตน์ เลิศวิทยากุล.(2568) ประสิทธิภาพของโปรแกรมการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 รูปแบบผู้ป่วยในบ้าน โรงพยาบาลวงใหญ่ อำเภอวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น. วารสารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2568
8. ปิยะธิดา หาญสมบูรณ์. (2565). บทนำ. ในปิยะธิดา หาญสมบูรณ์ (บ.ก.), แนวทางและมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยในบ้าน (Home ward). (น. 1-3). กรมการแพทย์, กระทรวงสาธารณสุข.
9. ทวีเกียรติ ตั้งวงศ์ไชย, และสกลสุภา สิงคบุตร. (2024). การพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะน้ำตาลในเลือดสูง และการดูแลแบบผู้ป่วยในบ้านโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลด้ามพร้าว จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารสุขภาพ และการศึกษาพยาบาล, 30(2), 168-188.ที่มา: https://thaifammed.org/academic_work/การประเมินความพร้อมของ/สืบค้นวันที่ 10 มีนาคม, 2568.

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอภูพานรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังการดำเนินการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูพานรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงควรส่งเสริมให้นำไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดที่ 2 ต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษา ประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ด้วยระบบ Home ward ในอำเภอภูพานรายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในระยะยาวเพื่อศึกษาในผู้ป่วยที่มีความหลากหลาย เพื่อการดูแลผู้ป่วยที่มีความซับซ้อนมากขึ้น